

JANKO BARLE:

Franjo Serafin Vilhar-Kalski.¹

Kar je v hrvatski literaturi Stanko Vraz, to je v hrvatski glasbi Franjo Vilhar — drugi Vraz na muzikalnem polju. Oba sta po rodu Slovenca in sta posvetila svoje lepe zmožnosti hrvatskemu narodu in kot kulturna delavca vse svoje življenje delovala po geslu: Iz naroda za narod!

Franjo Serafin Vilhar se je porodil 5. januarja l. 1852. v Senožecah, a pravi dom mu je bila graščina Kalec pri Postojni, od tod tudi njegovo pesniško ime Kalski. Njegov oče Miroslav je bil odlični slovenski domojub, pesnik in skladatelj. Že v očetovski hiši je v pesmi odrasel, kot dijak v Ljubljani se je učil glasbe pri organistu Teodoru Elzeju in se naposled povsem posvetil glasbi ter odšel na praški konservatorij, kjer sta mu bila med drugim učitelja Josip Blažek in Fr. Z. Skuherský. Vilhar se je kot dijak bavil tudi s pesništvom ter je l. 1871. izdal v Trstu zbirko pesmi pod pseudonimom Prostin. Nekatere njegove pesmi so bile tiskane tudi v »Dunajskem Zvonu«.

Ko je dovršil glasbene nauke v Pragi, je postal l. 1872. mestni kapelnik v Beli Cerkvi v Bački. Od onod je odšel že prihodnjega leta v Temešvar za kapelnika k tamkajšnji pravoslavni cerkvi. Leta 1882. je prišel v Karlovec na glasbeni zavod, kasneje je bil nekoliko let v Splitu, a od l. 1891. deluje neprenehoma v Zagrebu.

Čeravno mu glasba, katero si je v prvi mladosti izbral za cilj svojega življenja, ni nikdar sipala rožic na njegovega življenja stezo, vendar je bridko, da si mora sedemdesetletni jubilat, sicer telesno in duševno še krepak, služiti vsakdanji kruhek, kateri ni obilen, s klavirskim poukom.

Glasbeno delovanje Vilharjevo je zelo mnogostrano in plodovito in je pač težko v malem prostoru, kateri mi je odmerjen, omeniti vsaj njegove glavne skladbe. Že v prvih letih njegovega bivanja med Hrvati, so ga zanimale hrvatske narodne pesmi in začel je marljivo proučevati narodno glasbo. Dobro mu je došla boga'a zbirka Fr. Ks. Kuhača, v katero se je poglobil, a tudi sam je marljivo zapisoval narodne napeve (zapisal je do 300 pesmi) in se povsem navzel njihovega duha, pa so zato tudi njegove skladbe pisane v duhu hrvatske narodne glasbe. Narodne pesmi je obdelal v enostavnem stilu, tako da so obdržale svoj naivni karakter. Njegove rapsodije narodnih pesmi so zložene v bitnosti na istem principu, kakor znane »Rukoveti« Stevana S. Mokranjca. Razloček je v tem, da je Vilharjev stil večidel homofon, četudi ima mnogo polifonskih mest, a pri Mokranjcu se opaža veliko nagnjenje, voditi poedine glasove ritmično in melodično, pa zato dobivajo njegove »Rukoveti« karakter polifonije. Razen tega se razlikujeta tudi v tem, da je Vilhar porabljal narodne melodije izrazitega durovega ali molovega načina, a Mokranjac je ponajveč obdelaval eksotične melodije iz Macedonije in Stare Srbije, katere so koncipirane v starih cerkvenih tonih. Mokranjac je, ker se je v to staro glasbo popolnoma oživel, karakter teh melodij zelo interesantno izrazil, čeravno so njegove »Rukoveti« v Sloveniji in na Hrvatskem šele v najnovjšem času prišle do prave veljave, a Vilharjeve so bile zelo kmalo sprejete in priljubljene.

Zelo kmalo je zaslovel Vilhar tudi po svojih samospelih s spremljevanjem klavirja.

¹ Primeri: Franjo Dugan: Franjo Serafin Vilhar-Kalski. Gl. Prosvjeta. 1912. str. 737 do 740.

Odlikujejo se po zelo poetični obdelavi teksta in dobri deklamaciji. Kdo ne pozna njegovega: »Mornarja«, »Nezakonske matere«, »Prvog cjelova«, »Oj vi magle« itd. Ceravno bo skoraj štirideset let, odkar je nekatero od teh samospjevov izdal v prvi knjigi svojih »Skladeb«, vendar delujejo še vedno sveže in se še vedno pojo z istim navdušenjem ko takrat in ostanejo vedno lepi.

V dobi, ko je edino Ivan pl. Zajc gospodoval na programih pevskih društev s svojimi krepkimi moškimi zbori, je bila pač smelost, da se je podal Vilhar tudi na to polje in sicer uspešno. Napisal je zelo mnogo moških zborov in pokazal tudi v tem izreden dar in sposobnost.

Izborna dela in izredno efektna so posebno nekateri večji zbori (Guslaru, Na vrelu Bosne, Klevetnikom Hrvatske, Na Ozlju gradu, Petar Svačić itd.), kateri se odlikujejo po melodični invenciji. Posebno dobri so njegovi lirski zbori, kateri zelo dobro karakterizirajo tekst, a tudi v zborih, komponiranih na domoljubne tekste, če je manj akcentov, kateri so za take zборе potrebni, je osvajal Vilhar pevce in poslušalce s svojo liriko. Vilhar je eden od prvih začel pisati tudi za mešane zборе, katerih prav za prav tedaj na Hrvatskem niti bilo ni, in je s tem zelo mnogo koristil, da so se začeli ustvarjati tudi mešani zbori. Interesantna je glede tega njegova zbirka »Balkanska vila«, potem »Hrvatsko biserje«. Pač premalo je znana in premalo rabljena njegova zbirka »Balade« za moški in za mešani zbor, katero vsebuje več prekrasnih skladb.

Vilhar je napisal tudi več zborov s spremljevanjem orkestra, med temi omenjam prekrasno balado »Bosanski korablja« za moški zbor in tenor solo in »Prognanika« za moški zbor in bas solo, oba s spremljevanjem orkestra.

Med njegovimi deli se odlikujejo posebno tudi klavirske skladbe, pisane v vzornem klavirskem stilu z velikim okusom in eleganco.

Omenjam njegovo odlično fantazijo v obliki sonate: »Le vstani, borni narod moj« in balado: »Pravljico pravil je starček pod lipo«, katero je obdelal na način simfonijske pesmi. Lepe so tudi manjše slađe, posvečene Brahmsu, pod naslovom »Spomenice«, kakor tudi parafraze znanih pesmi »Sarafan«, »Pojezero« in njegove zelo znane in priljubljene »Rasti ruž«. V njegovih klavirskih skladbah spoznavamo Vilharja kot mojstra instrumentalnih oblik, kateri na lahek in dovršen način pove ono, kar želi povedati. V dobi, ko so na naših koncertnih programih blesteli le tuji skladatelji, so ostale te vzorne skladbe skoraj neopažene. Nadejamo se, da bodo te skladbe danes, ko je v naši glasbeni publici več ljubezni za domače skladbe, prišla ta Vilharjeva dela do prave cene. Vsaj v zagrebškem konservatoriju so sprejete nekatere od njih v klavirskem pouku kot poučno gradivo.

Povsem je razumljivo, da je Vilhar s svojim bogatim glasbenim znanjem in darom uspel tudi kot operni komponist. Že za svojega bivanja v Splitu (1886—1889) je zasnoval svojo prvo opero »Zvonimir«, katera je žal ostala fragment. Napisal je sam libreto in dovršil prvo dejanje. Naprosil je znanega pesnika Silvija Kranjčevića, da mu napiše druga dejanja, česar ni dosegel. Leta 1896. je dovršil svojo opero: »Smiljanac«, v štirih dejanjih, za katero mu je napisal libreto M. Kreković po drami I. Evg. Tomića: »Pastorek«. Za glavni motiv je porabil narodno pesem: »Z Bogom ostaj!«, vendar drugih narodnih pesmi ni rabil, ampak je celo opero napisal povsem v duhu narodne glasbe, pa je zato ta opera nekaj posebnega v naši glasbeni literaturi. Nerazumljivo je, da se je ta opera, katera se je prvokrat pela v Zagrebu 31. januarja 1897., uprizorila samo trikrat. Publika in glasbeniki niso bili nikdar Vilharju posebno naklonjeni, ne vem zakaj. Pravega vzroka ni bilo. Prilike so se morda danes spremenile, pa ne vem, zakaj se ne bi ta opera zopet prinesla na gledališke deske, vsaj sedaj o priliki skladateljevega jubileja. Omenjam, da jo je skladatelj temeljito predelal. Na libreto Milivoja Podravskega je napisal Vilhar drugo opero »Ivanjska kraljica«, katera se je prvič pela 25. marca 1902. Omenjam še dve opereti: »Gospodja

Pokondirovička (1905) in »Ustaške nevolje«. Zadnje Vilharjevo operno delo je opera: »Lopudska sirotica«, za katero je napisal libreto dr. M. Ogrizović po Preradovičevem epu in po Šegvičevi noveli. Ta opera, katero smatra sam Vilhar za svoje najboljšo delo, se je prvič pela v Zagrebu 24. septembra 1914 in potem še dvakrat. Vilhar je imel tudi tu slabo srečo, bilo je to ravno v prvih mesecih vojske, vse je bilo vznemirjeno, orkester nepopoln in tako delo zopet ni prišlo do one veljave, katero bi zaslužilo. Zakaj se ta opera sedaj, ko so se glasbene prilike tako popravile, ne bi zopet uprizorila?

Krivicе, katerih je Vilhar v svojem življenju mnogo pretrpel, mogle bi se vsaj sedaj, ob njegovi sedemdesetletnici deloma popraviti. Prepričan sem, da bo prišel Vilhar kot mnogi drugi skladatelji, že kdaj do prave cene, ali to bo vsaj za njega prekasno. Priznati se mu mora, da je vse svoje življenje deloval iz svetega navdušenja za dobro stvar, iz čiste ljubezni do glasbe in naroda slovenskega in hrvaškega, katera sta mu oba enako mila. Naši kulturi in našemu glasbenemu razvitku je mnogo koristil. Pók. Vojteh Valenta, ko je govoril o njegovih skladbah, ga je nazval slovenskim Schubertom. Njegove skladbe na tem ali onem polju so lepe in dovršene. Ostal je sicer daleč od današnje moderne, ker je, kakor sam pravi, prepričan, da se prava umetnost ne ravna po modi in da ostane vedno lepa in aktualna, — ali bil je in ostane pravi umetnik.

Ob sedemdesetletnici svojega rojstva Franjo S. Vilhar lahko ponosno pogleda na svoja dela, katera bodo njega preživela v glasbeni kulturi jugoslovanskih narodov. Prav zato mu iskreno čestitamo in se mu zahvaljujemo za vse, kar je stori lna tem polju. Kakor je ime Miroslava Vilharja, kateri je oral ledino na slovenskem literarnem in glasbenem polju, častno, tako se ponasamo s Franjem S. Vilharjem, kateri je s svojim delovanjem koristil vsej Jugoslaviji — slavnega očeta slavni sin.

Vilhar je zložil 41 samospevov s klavirjem; 79 mešanih zborov; 124 moških zborov; poleg tega sledeče:

Klavirske skladbe: Spomenice I.—III. — Sarafan (parafraza). — Fantazija. — Po jezeru (parafraza). — Balada. — Poloneza. — Kolo I. — Scherzo. — Gavota. — Kolo II. — V tihem mraku. — Zora puca (salonsko kolo). — Perpetuum mobile. — Jerino kolo (salonsko). — Mrtva ljubav (parafraza). — Kolo (salonsko). — Rasti ružo (parafraza). — Jugoslavenska sonata.

Razna dela: Bosanski korabljar (Andrija Palmović) za orkester (klavir), moški zbor in tenorov samospev. Isto kompozicijo je priredil tudi za mešani zbor. — Svečana ouvertura za orkester. — Meditacija za klavir, harmonij in violončelo. — Slovo (Simon Gregorčič) za orkester (klavir), moški zbor in baritonov samospev. — Prva hrvaška misa za mešani zbor in orgle. — Lamentatio za moški zbor in orgle. — Oj Hrvati! (Avgust Harambašić) za moški zbor in orkester. — Kratka latinska misa za moški zbor in orgle. — S Velebita klik se ori (Dragutin Didolić) za moški zbor in orkester. — Slavopjev (Avgust Šenoa) za moški zbor in trombe. — Dižimo zastavu! (Stjepko Španić) za moški zbor in orkester. — Prognanik (Ivan Zahar) za orkester (klavir), moški zbor in basov samospev. Isto kompozicijo je priredil tudi za mešani zbor. — Mazurka (Franjo Serafin Vilhar) za mešani zbor in orkester. — Zdravo Marijo! za samospev in orgle. — Nagoro! (Miroslav Vilhar) za ženski dvospev in klavir (orkester). — Hrvatski plesovi I.—IV. za orkester (klavir). — Hrvatska rapsodija (narodne pesmi) za orkester (klavir), zборе in samospeve. — Predigra balkanski carice za orkester (klavir). — Stari dida (narodna pesem) za orkester in moški zbor. — Triumfalna Aleksandrova koračnica (Franjo Serafin Vilhar) za vojaško godbo (klavir) in petje. — Druga hrvaška misa za mešani zbor in orgle. — Gudalački kvartet, ki je izgubljen, kakor je opisal skladatelj v svojih memoarih.

Opere in operete: Ustaše (Ljudevit Varjačić), burleska v enem dejanju. — Gospodja Pokondirovička (Arnošt Grund in Viktor Badalić), opereta v treh dejanjih. — Zvonimir (Franjo Serafin Vilhar), opera v enem dejanju, fragment. — Smiljana (Milan Kreković), narodna hrvaška opera v štirih dejanjih. — Ivanjska kraljica (Milivoj Podravski), opera v enem dejanju. — Lopudska sirotica (Milan Ogrizović), opera v treh dejanjih.

Kakšni naj bodo naši zvonovi?

Morebiti bi kdo ugovarjal: kranjska vélika cerkev bi imela tako že lepo zvonilo, toda za Rožni venec in Pungert je prelahko. Mislim pa, da ne bo pre-hudo: Rožni venec tudi prej ni imel kdo ve kakšnih, Pungert še manj. Služba božja je zlasti v Pungertu na same redke čase; poglavitno je to, da jih bodo vsi tisti, ki se nameravajo po teh zvonovih ravnati glede molitve, službe božje, jako lahko slišali. Če se vprašanje na enega izmed predloženih načinov ali vsaj po tem načelu reši, bo v Kranju nastala silna pestrost: ne le po glasovih, ki so popolnoma samostojni, ampak tudi po teži, ritmu, ko ne bodo enako nihali: v véliki cerkvi bodo peli počasi, mogočno, slovesno, nekako starešinstvo; v Rožnem vencu bo zbrana živahnejša mladina, v Pungertu pa bodo živo čebljali in se veselo prekopicivali neugnani otroci.

7. Kaj je lepše, harmonično ali melodično zvonilo? Ti dve besedi delata največ zmede za pravilno pojmovanje. Ugotovili smo že zgoraj, da zvonilo harmonije v pristnem pomenu niti tvoriti ne more; zvonilo je vsako melodično in samo melodično; beseda »harmonično zvonilo« se jemlje v prenesenem pomenu, v kolikor glasovi zvonov, če si jih mislimo zbrane v akord, tvorijo harmonijo (durov, molov trozvok); v »harmoničnem« zvonilu je med posameznimi zvonovi izpuščenih po nekaj tonov — najmanj dva poltona, pa tudi trije, štirje, celo pet in šest. Čim več tonov je izpuščenih, tem večja je razlika v glasu in še večja razlika v teži. Z besedo »melodično« zvonilo pa hočemo reči, da so zvonovi po glasovih blizu skupaj, da je izpuščen le po en polton med dvema zvonovoma, včasih niti ta ne. Zvonovi so blizu skupaj po teži in še bliže po glasu. Tako zvonilo je vedno lepo, postavno, če je malo težje, je kar naenkrat zelo mogočno, veličastno in slovesno.¹

Posebnega upoštevanja vredno je to, da pri »melodičnem« zvonjenju vsi trije zvonovi pridejo do polne veljave, pri »harmoničnem« se mali že bolj izgublajo, zlasti v daljavi.²

Katero torej? Oboje! »melodično«, »harmonično« in vse mogoče zveze med tema dvema načinoma. Saj nam »melodično« zvonjenje daje lep napev, pa tudi harmonično; je pa lep napev mogoč tudi v združitvi obojega: v melodično-harmoničnem zvonjenju.³

¹ Pri nas po Kranjskem in tudi po Štajerskem je bilo »melodično« ubranih zvonov malo, kjer pa so bili, je ljudem zelo ugajalo. Na Rečici pri Bledu je bilo krasno; Tomišeljci pod Ljubljano hočejo na vsak način imeti novo vsekako zopet tako kot je bilo staro; staro pa je bilo melodično. — Preprost Kranjec mi je razlagal, kako se mu je zvonjenje v Gorici posebno lepo in mogočno zdelo — in tam je bilo povečini »melodično«.

² Seveda je danes z »melodičnimi« zvonili težava. Povsod hočejo imeti čim težji veliki zvon, za mala dva potem ni dovolj denarja, naj bosta torej lahka, da bosta cenejša. Marsikje, kjer je župnija ali soseska raztresena, je zaliteva po težkem velikem zvonu res upravičena, da ga vsi župljani oziroma sosesčani slišijo; marsikje pa samo ponos zahteva: naš zvon ne sme biti lažji kot toliko in toliko sto in tisoč kilogramov. Po glasu niti ne vprašajo ne, gre le za težo, in sicer pred vsem za velikega; pa bi zlasti župnije in cerkve, ki kaj náse dajo in se hočejo odlikovati z resnično lepim, mogočnim, slovesnim zvonjenjem, morale na male zvonove prav tako paziti kot na velikega. Oče se z zanikarnimi, slabočnimi otroki pač ne bo pridra postavil, pač pa s čvrstimi, močnimi, zdravimi. Če se težkemu velikemu zvonu pridenejo prelahki mali, je kakor da samosrajčniki skačejo okrog odrastlega moža.

Saj je prav, da se upošteva tudi krajevne in denarne razmere, tudi sem tega mnenja, da bi ne bilo dobro, če bi se povsod napravilo tisto zvonjenje, ki je samo posebi najlepše; zašli bi zopet v enostransko enoličnost, ki je pa smrt lepote; zakaj lepota je mnogolična, pestra in zmožna mnogobrojnih razlik in izprememb. Zato jih izrabimo!

³ Melodično zvonilo je n. pr.: c, d, e; ali: c, d, es itd.; harmonično je zvonilo: c, e, g (durov trozvok); c, es, g (molov trozvok, cerkniški zvonovi s sejma); c, f, a

8. Dober glas je pri zvonovih odvisen:

- od materiala; za bronaste zvonove se navadno jemlje približno 78% bakra in 22% cina; čim več je cina, tem trši je zvon, tem krehkejši, ima tudi bolj rezen glas, seveda je tudi tem večja nevarnost, da se hitreje ubije;
- od »rebra«, to je od debelosti zvonove stene: čim debelejša so stene, tem močnejši je glas in tem dlje se sliši;
- pa tudi vročina raztopljenega bronu pri vlivanju ni brez pomena;
- Pa je še nekaj, česar ni moči določiti: sta lahko dva zvona narejena točno po isti meri, da imata enako debelo rebro, bronova raztopina je za oba enako vroča, zvonova sta pripravljena za enako visok glas v isti livarni, hkrati vlita iz iste peči, pa je vendar med zvonovoma lahko razlika, precejšna celo;
- Odvisna je tudi od vestnosti livarja, ki lahko da n. pr. prvovrsten angleški cin ali pa slabšo vrsto, ki ima poleg tega še lahko razne primesi, tako da taka slabša vrsta niti sama na sebi ni več čista; prav tako je z bakrom, ki sicer zvon zanj ni tako zelo občutljiv, pa vendar ni popolnoma vseeno, ali je čist ali pa staro z nesnago pomešano blagó. Kaj pa šele, če brezvestni livarji primešajo namesto cina cink in druge primesi!

9. Ker zvonovi niso narejeni samo za par let, ampak za stoletja — saj imamo zvonove stare po pet sto, šest sto let, ki še danes dobro vrše svojo nalogo — zato je treba pri naročanju tehtnega premisleka in velike previdnosti, da se izbere to, kar je za dotični kraj najbolj primerno.

M. BAJUK:

Narodna pesem u sekiricah.

HUBAD MATEJ: Slov. nar. pesmi. Za koncert. Izdala Gl. Matica l. 1894. Tiskal Eberl na Dunaju. Vsebina: a) Moški zbori: Stoji, stoji tam Beligrad. — Ko b' sodov ne blo. — Zmeraj vesel. — Lovska (Mi smo lovci zgodaj vstali). — b) Mešani zbori: Je pa davi slanca padla. — Prišla je miška iz mišnice. — Luna sije, kladvo bije. — Bratci veseli vsi. — Ljubca, povej, povej! — Škrjanček poje, žvrgoli. — Slov. nar. pesmi. Za meš. zbor. Izdala Gl. Mat. v Ljubljani 1900. Tiskal Eberl na Dunaju. Vsebina: Rožmarin. — Sem slovenska deklica. — Srečno, srečno, ljubca moja! — Čukova ženitev. — Bom šel na planince. — Potrkan ples. — Le enkrat bi videl. Za meš. zbor. V pesmarici Družbe sv. Mohorja, I. zv., št. 36. — Po jezeru. Za mešani zbor v pesmarici Dr. sv. Mohorja, I. zv., št. 56. Za moški zbor rokopis v Glasb. Matici v Ljubljani: Rasti, rasti rožmarin. Za meš. zbor. V pesmarici Družbe sv. Mohorja, I. zv., št. 62. — Stoji, stoji tam lipica. Za meš. zbor. V pesmarici Družbe sv. Mohorja, I. zv., št. 57. — Bratci veselji vsi. Za mešani zbor. V pesmarici Družbe sv. Mohorja, II. zv., št. 41. — Prišla je miška iz mišnice. Za meš. zbor. Iz zbirke Glasb. Matice v pesmarici Družbe sv. Mohorja, II. zv., št. 42. — Je na Dravci meglica. — Je dro ušno polote. — Jest pa mam konjča belega. — Na Gorenjščem je fletno. Za meš. zbor. — Kje so moje rožice? Za moš. in meš. zbor. Rokopis pri Glasb. Matici v Ljubljani.

DR. KIMOVEC FRANC: Venček gorenjskih pesmi: Za meš. zbor. Kamnotisk. Vsebina: Sem deklica mlada, vesela. — Jaz pa pojdem na Gorenjsko. — Vrh peči nad Belo se vsedem na kraj. — Le sekaj, sekaj smrečico! — Na planincih solnčece sije. — Travniki so že zeleni. — Pozdravljam te, gorenjska stran! — Venček nar. pesmi. Litogr. Blasnikovi nasl. Za triglasni ženski zbor. Vsebina: Jaz pa pojdem na Gorenjsko. — Ko ptičica sem pevala. — Zajček bi se ženil rad. — Slišala sem ptičko pet. — Polž se je za ženit šel. — Lepa je spomlad. — Sijaj, sijaj, solnčece. — V »Pevcu« I. Dobro jutro. — Dekliška. — Prelepo je ravno polje. — Teče mi vodica. — Plavala je galija. — Prelepe svetle zvezdice. — Marko skače. — Hodmo spat. — Vse prekmurske za meš. zbor. V rokopisu še veliko prekmurskih.

(durov kvartseksni akord); c, f, as (molov kvartseksni akord); c, es, as (durov sekstakord); c, e, a (molov sekstakord), oba nekam pusta in dolgočasna. — Harmonično-melodično zvonilo: c, es, f; e, d, f; c, f, g; c, e, fis; c, d, fis.

KLAJČ VJEKOSLAV: Hrvatska pjesmarica. Izdala Matica Hrvatska u Zagrebu 1893. Tisak Karla Albrechta. V pjesmarici so natisnjene za en glas tele pesmi: Po jezeru: — Od straže hrvaške. — Kje so moje rožice (Ipavec in Orožen). — Bom šel na planince. — Jaz pa pojdem na Gorenjsko. — Mila, mila lunica. — Luna sije. — Otok bleški. — Pridi, Gorenje! — Bratci veseli vsi.

KOCJANČIČ JOSIP: Slovenske narodne pesmi. I. zv. Za moški zbor. Založil Ign. Kocjančič; tiskal Em. Starý in dr. v Pragi. 1876. Vsebinska: Venček na glavi se. — Bom šel na planince. — Oj stojaj, stojaj Beligrad. — Oj kod bova vandrala... — Ljubca moja, kaj si strila? — Kaj boš za mano hodil? — Prišel sem pod okence. — Snoči pa je slanca pala. — Pridi Gorenje! — Ze noč se mrači. — Na ganjku je stala. — Ko brez miru okrog divjam. — Al me boš kaj rada imela? — Stoji, stoji tam lipica. — Kje je oj lansko veselje? — Tičice so se ženile. — Ko dan se zaznava. — V nedeljo zjutraj vstala bom. — Majolka bod pozdravljena! — Kolkor kapljic, tolko let. — Kdor če pa vedet, kaj je ljubezen. — Srečno, srečno, ljubca moja. — Po planinah grmi in se bliska. — Sem rajtal študirat. — Moja ljubca m' je pošto poslala. — Venec narodnih pesmi: Na to bander prisegamo. — Barčica po morju plava. — Zverina s' je radvala. — Kaj boš za mano hodil. — Poslušajte vi purgarji. — Bom šel na planince. — Bom sabljico nabrusil. — Adijo, le zdrava ostani. — Tiči so se ženili. — Popihnul je tih veter. — Ne vdajmo se! (Harmon. Ant. Hribar.) — S Črne gore do Urala. — Slov. nar. pesmi. II. snopič. Za moški zbor. Založil Ign. Kovačič. Kamnotisk Jos. Blasnikov v Ljubljani (1878?). Vsebinska: Stara mi majka šetala po gori. — Dober večer ti voščim. — Glej, glej, kak mimo gre. — Ena ptica priletela. — Ncoj je prav lep večer. — Travniki so že zeleni. — Ko b' sodov ne b'lo. — Vinček, oj vinček moj! — Kolkokrat sem ustajala. — Kok lepo poje črni kus. — Obljubil ti z menoj si venčke plesti. — Visoka je gora. — O moj šocja je šel, da bi kmalu prišel. — Prijatljji, zdaj vesel bodimo! — Pobiči mi po cest gredo. — »Roženkraut, nagelj in rožmarin« (venček nar.), posvečen g. Franju Ferfili. Vsebinska: Od Clovca pa do Marpurga. — Razpodite se, meglice! — Ti hentane citre, kak lušno pojo. — Travniki so že zeleni. — Marko skače po zeleni travi. — Mila, mila lunica. — Zvedel sem nekaj novega. — Kdor če pa vedet, kaj je ljubezen. — Čuk se je oženil.

H. M. KOGOJ: V »Pevec« I. Mene moje srce boli. — Stoji, stoji mi polje. — Za meš. zbor.

KORUN FR.: Iz naroda. Kitica slov. nar. pesmi za moš, meš. in ženski zbor. Kamnotisk (v Ljublj.). Vsebinska: Oj hribčki, ponizajte se! — Dober večer, ti moje dekle! — Odpiraj, dekle, kamrico! — No, saj sem ti povedala, da t' ne bom več odpirala. — Tedaj ti, ljubca, lahko noč!

KOSI ANTON: Vojaške narodne pesmi. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani l. 1915. Vsebinska: Presvetli cesar vabi nas. (Napev narodne pesmi »V Ljubljanco pridem čez gor« v Mihelčičevi zbirki iz l. 1911.) — Mi smo se skupaj zbrali. — Ena ptička priletela. — Oh, zdaj pa jaz (!) vzamem od očka slovo. — Z Bogom, dom, predragi kraj. (Volaričeva!) — Prišla bo pomlad. — Pomlad se že približa. — Pomladi vse se veseli. — Fantje se zbirajo. — Fantje marširajo s kranjske dežele. — Solnce gre za goru. — Regiment po cesti gre (dvoglasno). — Po polju pa rožice cvetejo. — Danes ta dan. — Ncoj je prav lep večer. — Solnce mi rajza. — Leži, leži ravno polje. — Oj ta vojaški boben (dvoglasno!). — Oblaki so rdeči. — Vodica med gorami. — Ptička veselo nad hiško žvrli. — Kaj maramo mi, k' smo fantje mladi! — Nobene bukvice niso tak lepe. Vse za tri enake glasove.

KOZELJSKI FR. SAL.: Slovenski citrar. Zbirka kompozicij in prevodov za citre. Št. 2. Na vasi. Fantazija po narodnem motivu. Založil L. Schwentner v Ljubljani. Tiskal Eberl na Dunaju. 1905 (?). — Slovenski citrar. Št. 3. Nezvesta. Fantazija za citre po narodnih motivih. Založba kot št. 2. — Slovenski citrar. Št. 4. Vse mine. Transkripcija po Ipavčevem napevu. Kot št. 2. — Slovenski citrar. Št. 5. Po jezeru. Transkripcija po narodnem napevu za dvoje citer. Založnik in tisk kot št. 2.

KUBA LUDVIK: Slovanstvo ve svých zpěvech. Zbornik narodnih in ponarodelih pesmi, ki je izšel v več zvezkih v Poděbradích. V V. delu, 47. sešitku (7. knjigi, 6. sešitku) so tele pesmi: Št. 81. Cvetela sem ko rožica. Za en glas in klavir s slovenskimi in češkimi besedami. 82. O Jelenu! Crnomaljsko kolo. Za mešani zbor in enoglasno s klavirjem. 83. Ali je kaj trden ta vaš most. Drugi del kola za mešani zbor in en glas s klavirjem. 84. Ena ptička priletela. Za moški zbor. 85. Vino ino voda. Za en glas s klavirjem. 86. Pobiči mi po cest gredo. Za moški zbor. Iz Kocjančičeve zbirke II. 41. 87. Stoji, stoji tam lipica. Za mešani zbor. Iz Kocjančičeve zbirke I. 14. 88. Oj tovariš, pojd greva v vas. Za moški zbor iz Volaričeve zbirke št. 1. 89. Vse ptičice lepo pojo. Za mešani zbor. 90. Ncoj je pa en velik večer. Za triglasni moški zbor. 91. Kralj Matjaž mi stoji na Turškem. Za moški zbor. 92. Po cesti gre en reven mož. Za en glas.

K. —:

Kateri pevci so najslabši?

To so tisti, ki mislijo, da že vse znajo in se jim ni treba več učiti; seveda jih ni mogoče dobiti k pevskim vjam: kdo bi se vendar učil, ko že vse zna.

Sem spadajo v prvi vrsti pevci, ki znajo peti »po notah«. Res je nad vse dobro, če zna pevec dobro zadevati po notah, da ni treba pevovodju vsakega tona posebej mu v uho vbijati, res je pa zopet, da note še daleko niso vsa lepota petja.

Pa so tudi taki pevci domišljivi, ki niti not ne poznajo in jim note nič ne povedo, pa se vendar delajo kot da bi vse vedeli in vse znali; najhujše je to, če so taki pevci vplivni, mogočni, premožni, zakaj zaradi njih mora ves zbor trpeti; učiti se nočejo, peti pa hočejo. In zbor mora vedno in vedno ponavljati in premlevati stare stvari, ki so se jih pevci in poslušavci že davno naveličali. Če pa kaj novega pojo, jim tak domišljjav in mogočen nevednež lahko vse skazi; zakaj da bi on pri novi pesmi obmolknil in tako pokazal, da vendar le vsega ne zna, kako bi to moglo biti!

Na vso moč neprijetni in zanič so tudi tisti pevci, ki menijo, da se morajo posebej iz zбора slišati, pa se zato venomer dero, kar se morejo, ali nekoliko pred drugimi začenjajo, zlasti pa nazadnje, ko je že konec, za zborom še vedno malo povlečejo kot krava rep za trupom.

In še eno vrsto slabih pevcev poznam: to so oni, ki imajo morebiti res malo čednejši glas, ali pa si to samo domišljujejo, pa hočejo vedno kaj posebnega, pred vsem kakšen »solo«, da se pred Bogom in ljudmi postavijo. Seveda je tak solo izvečne kar moč slaboten, saj za solo-petje nihče nima posebej izvežbanega glasu.

Najbolj sitno je tedaj, če tak solist začuti, da bi utegnil priti v zbor drug pevec, ki ima enako dober ali pa še boljši glas, pa bi njegovega mogel v kot potisniti. Tedaj pa sledi kujanje na kujanje, štrajk na štrajk, vse polno tako lepih izgovorov, da bi človek mislil, angelček z nebes mu jih narékuje če bi izpod angelske haljice veselo ne mahljal hudičkov repč.

In vendar pri petju ne gre za tvoj »solo«, ne za to, da se ti posebej iz zбора slišiš, pa tudi za note ne gre, ampak za to gre pred vsem, da zbor enotno poje, da se glasovi zlijejo v mehko, voljno celoto, da ves zbor poje kot bi pelo eno samo grlo.

Saj je vendar jasno: če moraš na note paziti in jih pobirati, ker se nisi z drugimi vred učil, ne boš hkrati pazil tudi na znamenja, kako je treba peti: ali močno ali tiho, ali naraščati ali pojemati.

Dalje prav nič ne veš, kako hitro ali počasi se poje; še manj pa moreš to vedeti, kje bo pevovodja malo pohitel ali kje bo malo zadrževal ali se celo ustavil. Neznano ti bo, kje bo zbor napravil važne, krepke poudarke. Pa če bi tudi zanje vedel, ne veš, kakšni bodo: ali bodo takoj izpočetka dotičnih zlogov močni, ali bo največja moč na sredi ali še le na koncu. Z eno besedo: toliko podrobnosti je, da bo šel celo najbolj zanesljiv pevec le s strahom pet v zbor, ki ga ni vaje, pa naj tudi dotične pesmi dobro zna.

Zato se je n. pr. celo matičnemu zboru primerilo, da je neki tak korajžen pevec Hubadu naprej ušel, seveda se je moral ves zbor za njim zakaditi — kar je sicer dobro napravil —, toda veliki učinek, ki ga je pevovodja hotel doseči, je zavoljo tiste nepazljivosti »šel po vodi«.

Pa recimo, da bi kdo res mogel brez vaj v zboru dobro peti, da ne bi nič kazil — kar ni mogoče —, gre tudi za to, da se drugim pomaga, ki ne zadenejo tako dobro, pa se hitreje nauče, če je kdo med njimi, ki mu note ne delajo težav. Naše krščansko socialno načelo je: pomoč bližnjemu, krščanska vzajemnost, skupno delo in požrtvovalnost: Z Bogom na delo krščansko tudi pri petju!

Samo v tem duhu medsebojne ljubezni, ki se za dobro stvar ne boji truda in žrtev tudi pri petju, se bodo naši zbori izpopolnjevali in z vestnim delom in trudom dosegli cilje, kakršne si je začrtala naša zveza. K.

KOGOJ:

Miroslav Vilhar [1818–1871].¹

Da začnem pri tem, kar je za opazovalca našega glasbenega razvoja najbolj zanimivo in važno, moram povedati, da leži glavno delo M. Vilharja v napevih, ki jih je zamislil kot samospeve, ne da bi jim mogel dati klavirsko spremljevanje, ki bi napeve dosegalo. Število teh napevov sicer ni posebno veliko, ali njih koncepcija je tako prozorna in lahka, da so prodrli v množico in trajno v njej ostali. V prvih petih meni znanih zvezkih njegovih skladb je poleg splošnoznanih napevov kakor so »Po jezeru« ali »Mila lunica« pesmi s prav lepimi napevi, od katerih imajo nekatere za narodne. Med temi se posebno odlikujejo napevi kakor »Ko ptičica sem pevala«, katerega je za mešani zbor dobro priredil Anton Schwab (v »Novih Akordih«), potem širom znana pesem »Rožic ne bom trgala« in »Zvezde« z dovolj zanimivim uvodom (dober uvod ima tudi pesem »Vodniku«, le da je njen napev sam šibkejši). Poleg napeva pesmi »Slave dom« bi se omenila pesem »Zvonček«, ki pa za prvo zaostaja, od zborov pa »Zvečer« in »Plavice«, ki imata oba izrazit kolorit nekih slovenskih narodnih pesmi. V eni njegovih šestk najdemo lep narodni napev: »Bom šel na planine.« Znal je Miroslav Vilhar malo. Od njegovih pesmi se brez vsega pravzaprav ne da uporabiti niti ena (no — »Slave dom« bi šla za silo). Njegovi napevi so dandanes možni le v prireditvah.

Miroslav Vilhar je komponiral tudi nekaj več plesne muzike, ki se nič ne razlikuje od slavnih nemških »Walzerkönigov«, plesi kažejo, kar človek vulgarno od plesov pričakuje. Če bi šlo za take vrste muziko, bi še šlo, tako pa...

Pri valčkih »Zvezdice«, »Savelieder« se skoro vseskoz vživi šele v drugem delu, ki je ponajveč neprimerno boljši od prvega. Tako prihaja, da je valčkov, ki bi v vseh delih bili dobri, jako malo (2. ali 3. v zbirki »Savelieder«).

Leta 1850. je izdal izvirno dramatično delo za glasbo. Igra vsebuje 13 različnih »pesmic«, močno pobarvanih po italijanskem načinu.

Miroslav Vilhar je razen tega pesnil in se ukvarjal celo z žurnalistiko.

Kot oseba je Vilhar bil podvržen izrazitem nagnjenjem. Bil je lahkomišljen, a dober. Spreten lovec, mojster v vsaki igri, strastno je ljubil družbo, ne da bi pri tem rad veliko pil. Nove stvari so ga zanimale, zato je baje rad kupoval note. Na klavirju je rad fantaziral, zlasti pred drugimi.

Kot deželni poslanec je segal vedno predaleč v prihodnost in ni zato dosegel ničesar — kakor poročajo. Izdajanje političnega lista »Napreč« ga je za 6 tednov spravilo v ljubljanske zapore. Vendar vse to ni bil izraz ekstremne osebnosti, bila je nestalnost duha, prepojena z željo, biti dober itd.

Miroslav Vilhar je končal srednje šole v Ljubljani, se učil pravosodja v Gradcu in na Dunaju. Ker se je pa za resne stvari malo brigal, se je z visoke šole podal domov in je prevzel graščino na Kalcu.

Muzike se je učil kot dijak ter je baje že zgodaj tudi dobro igral na klavir.

VESTNIK PEVSKE ZVEZE

Pevski spored za letošnje pevske prireditve 9. oz. 23. julija.

Pri maši: 1. iz Miklošičeve: Slovenske svete maše bomo peli a) Pristop, b) Slavo, c) Evangelij (partitura in glasovi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani);

2. za darovanje: St. Premrl: Za gore že solnce hiti (iz zbirke »12 Marijinih pesmi« št. 4);

3. I. Pogačnik: Zbor angelski (št. 18. iz zbirke »Slava presv. evharistiji«);

4. P. H. Sattner: O Devica, pomočnica (iz »Šmaric« št. 4).

Za skupni nastop: J. Aljaž: Peričnik, moški zbor (Mohorjeva pesmarica II. zv.); Vodopivec: Ptici, ženski zbor (Pevec I.); Premrl: Po jezeru, meš. zbor (Pevec I.); P. H. Sattner: Nazaj v planinski raj! (Mohorjeva pesmarica II. zv.)

Vsak posamezni zbor pa naj si izbere poljubno dve pesmi.

¹ Spis je bil pripravljen za lanski letnik (50 letnico smrti).

Zbori, ki bodo nastopili pri zvezini prireditvi v Celju dne 23. julija, naj svoj nastop in obe pesmi javijo do 1. julija t. l. Pevski zvezi, za okrožne prireditve pa naj se vsak zbor javi svojem okrožju, ki naj sporoči priglasje in spored P. Z. v Ljubljano.

Določila za okrožne referente. 1. Okrožni referenti so zastopniki določenega pevskega okrožja pri odboru Pevske zveze. Biti morajo pevsko naobraženi.

2. Okrožne referente voli vsakokratni občni zbor na predlog zastopnikov okrožja.

3. Vsak referent ima svojega namestnika, ki ga zastopa, kadar je on zadržan. Namestnika imenuje okrožni referent v soglasju z okrožnim odborom.

4. Pravice: Referenti imajo iste pravice kot pravi odborniki Pevske zveze brez obveznosti hoditi k sejam. Vendar pa se morajo udeležiti seje na pismen poziv odbora, zlasti če se pri sejah obravnavajo stvari, ki se tičejo okrožij, katere zastopajo. V tem slučaju se jim potni stroški povrnejo. Kadar so v Ljubljani in se isti dan vrši seja Pevske zveze, naj se je po možnosti udeleže.

5. Dolžnosti: Referenti morajo:

- Točno poročati o stanju, izurjenosti ter o prireditvah zborov včlanjenih v okrožju. Posebno naj si zapomnijo vse želje in nasvete posameznih zborov. Poročila pošiljajo vsaj vsaka dva meseca.
- Pri sejah okrožja poročati o vseh važnejših sklepih, ki jih je izdal glavni odbor.
- Pospeshevati organizacijo novih pevskih odsekov.
- Skrbeti za izvršitev sklepov odbora in občnega zbora.
- Pomagati z nasvetom in dejanjem pri nabavljanju not za zборе.
- Zbirati material za knjižnico Pevske zveze.
- Skrbeti za razširjanje strokovnega glasila in drugih stvari, ki jih izdaje Pevska zveza, ter za točno plačevanje članarine zborov okrožja.

6. Referenti se obveščajo o kraju in času odborovih sej. Sporočajo se jim pismeno vsi nujni sklepi, ki zadevajo njih okrožja.

Pristop: P. dr. »Davorija«, Maribor; P. o. franč. prosv. društva, Ljubljana; P. o. sl. kat. izobr. dr.: Dol pri Ljubljani, Domžale, Št. Janž p. Meža ob Dravi, Kranj, Kropa, Homec, Stranje, Nevlje, Polhov gradec, Špitalič, Pricerkev, Frankolovo, Št. Rupert pri Mokronogu, Skocijan, Smartno pod Šmarno goro, Ribnica, Št. Vid pri Stični, Rateče p. Škofja Loka, Cerklje p. Krška vas, Griže pri Celju, Gotovlje, Št. Andraž pri Velenju; P. o. zveze služkinj, Ljubljana; P. o. kat. dr. za mladeniče, Ljubljana.

Izstop: Pevsko društvo Sv. Martin p. Vurberg pri Ptujju.

Uradne ure za stranke so pri Pevski zvezi samo ob sobotah od 9. do 10. ure dopoldne. Kdor bi želel ob drugih dneh kakega pojasnila, naj vpiše svoje želje v dopisno knjigo Pevske zveze, ki je v pisarni Slov. kršč. soc. zveze, Ljubljana, Ljudski dom, II. nadstropje, na kar mu pismeno odgovorimo.

Odborove seje: Dne 14. decembra l. l. se je vršila pod vodstvom predsednika 2. seja glavnega odbora, v kateri so se rešili došli dopisi, dotoči lnačrt področja okrožnih referentov. Odbor je sprejel tudi določila za okrožne referente in poročilo o ustanovitvi potrebnih okrožij. Organizacija se izvede po vsej Sloveniji. — 3. seja je bila dne 9. marca pod vodstvom podpredsednika g. P. Zajca z Viča, ker je bil predsednik zadržan. Na dnevnem redu so bila poročila uprave »Pevca«, blagajnika in predsednika art. odseka. Vsa poročila je vzel odbor brez debate na znanje. Dalje je sklenil odbor po časopisju pozvati vse okrožne referente, da skličejo v najkrajšem času zastopnike v okrožja včlanjenih zborov, da se pevska okrožja konstituirajo. Referenti, ki so bili določeni in še niso prijavili odboru sprejema, se naprošajo, naj to takoj storo, da ve odbor računati z njimi. — Na tečajje SKSZ bo poslala tudi Pevska zveza svojega zastopnika, ki bo predaval o petju in poročal o delovanju Pevske zveze. — Pripravilo se je vse potrebno za ustanovitev novih pevskih okrožij. — Prosili bomo zavode za denarne podpore, ker so stroški za izdajanje »Pevca« tako ogromni, da bo kljub naročnini 60 kron precejšen primanjkljaj. Zlasti so narastli tiskarniški stroški za note na Dunaju. Veliko vsoto nam vzame tudi carina. — Končno so se razmotrivala še nekatera načelna vprašanja in razmerje do drugih društev.

Artistični odsek je določil v svoji seji, ki se je vršila 8. marca, spored za prireditve Pevske zveze, ki se bodo vršile meseca julija. Spored objavljamo na drugem mestu. — Dalje je sklepal o urejevanju, dopolnjevanju in prispevkih za knjižnico. — Urednik »Pevca« je poročal, da se je prva dvojna številka »Pevca« vsled pogajanj s tiskarnami in prevzetjem tiska not na Dunaju zakesnila.

Pevsko okrožje »Ljubljana« za Ljubljano in okolico je imelo svoj prvi sestanek dne 9. marca ob 3. uri popoldne v Ljudskem domu v Ljubljani. Na dnevnem redu je bilo konstituiranje odbora in določitev področja pevskega okrožja. Sestanek, katerega se je udeležilo kljub slabemu vremenu častno število zastopnikov včlanjenih zborov, je otvoril in vodil II. podpredsednik Pevske zveze dr. Logar, ki je očrtal pomen pevskih okrožij za enotno delovanje Pevske zveze. Nato je bil izvoljen okrožni

odbor sledeče: predsednik Rasperger Anton, Ljubljana, Sv. Peter; podpredsednik Oblak Alojzij, Vič-Glince; tajnik: Pestotnik Janko, Ljubljana, Sv. Jakob; blagajnik: Breskvar Franc, Sv. Jakob ob Savi; pevovodja: Bajuk Marko, Ljubljana, Slov. glasbeno društvo »Ljubljana«; okrožni referent: Požun Franc, Smlednik, pevski zbor »Kvišku«; nam. okr. ref.: Breskvar Franc, Sv. Jakob ob Savi. — O področju okr. ref. in pevskega okrožja je poročal tajnik Pevske zveze in podal smernice za delovanje okrožja. Glavna naloga je, da se prireditve ljubljanskega okrožja meseca julija kolikor mogoče dostojno izvrši. Določitev kraja te prireditve se prepusti novemu odboru, da v eni izmed prihodnjih sej sklepa o tem. — Zastopniki so končno izrazili precej želji in podali mnogo dobrih nasvetov za glavni odbor zveze. S tem je bilo zborovanje zaključeno.

Pevski odsek »Prosvetec« frančiškanske župnije v Ljubljani. Dne 16. marca smo imeli občni zbor, na katerem je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik Tomažič E., tajnik Zupanc J., blagajničarka Lapajne Zinka, pevovodja Pfeifer in odborniki Sink F., Resman I., Novak M., Okorn I. Društvo si bo nadelo ime »Cvetana«. V načrtu imamo za 6. maja koncert v Ptuj, za katerega vam pošljemo spored. Vaje so redne; za ženski zbor dvakrat, za moški pa trikrat tedensko. Za enkrat imamo še ločene skušnje. Članarina znaša za osebo 1 Din mesečno. Okrožne pevske prireditve se udeležimo samostojno.

Okrožne referente prosimo, da skličejo takoj sestanke zastopnikov včlanjenih zborov in konstituirajo okrožni odbor. Ker še ni poslovnik Pevske zveze, ki je v delu, izgotovljen in od občnega zbora Pevske zveze odoben, naj se voli zaenkrat okrožni pevski odbor, ki sestoji iz predsednika, podpredsednika, tajnika, blagajnika, pevovodje in namestnika okrož. referenta, odbornikov brez mandata po potrebi.

Vsak v Pevski zvezi včlanjen pevski zbor dobi strokovno glasilo »Pevca« zastoj.

Članarina za tekoče leto znaša za vsak zbor brez izjeme 60 kron.

Orlovskega tabora v Brnu na Češkem se udeleži Pevska zveza po zastopnikih.

Za okrožnega referenta za Pevsko okrožje »Kranj« je določen vsled odstopa dosedanjega referenta g. Bričlja iz Senčurja g. Ciril Mohor, povovodja iz Kranja.

Predsednik ljubljanskega pev. okr. g. Rasperger je vsled nenadnih zaprek odstopil. Okrožje vodi podpreds. g. Oblak z Viča.

Okrožne prireditve Pevske zveze se bodo vršile 9. julija, če pa je zborom, včlanjenim v okrožju, ta dan nemogoče, pa prihodnjo nedeljo 16. julija.

Občni zbor Pevske zveze bo letos v Celju 23. julija. Pevski zbóri in okrožja na delo, da bodo te naše prireditve res dobro uspele. Po poročilih smo zvedeli, da se v posameznih okrožjih zbóri lepo pripravljajo, vsled česar upamo, da bodo letošnje pevske prireditve za vso Slovenijo častno izpadle.

Vsem okrožnim referentom smo razposlali po veliki noči posebne tiskovine za poročanje o delovanju okrožja. Prosimo jih, naj jih natančno izpolnijo in poročilo pošljejo vsaka dva meseca.

Položnice za poravnavo članarine smo razposlali vsem pevskim zborom. Prosimo, plačajte takoj malenkostno vsoto 60 kn, da ne bode treba zopetnih nepotrebnih terjatev, ker s tem se le Pevska zveza nepotrebno obremeni s precejšnjimi stroški. Veliko zborov je tako zavednih, da so poslali članarino že naprej, za kar jim izrekamo tem potem priznanje.

Pevski zbóri — člani — pišite o delovanju, pošljite slike vašega zbora. Vse objavimo v glasilu, da s tem pokažemo smisel za naše kulturno delo in povzdignemo lepoto naše slovenske pesmi.

Pevovodje, prijatelji, spominjajte se naše pevske knjižnice in darujte! Vsaka glasbena stvar, tudi knjige in časopisi, dobrodošli!

Pevskim zborom in pevcem priporočamo »Pevčevo pesmarico« I. del, ki je ponatis lanske priloge »Pevca« in obsega 36 pesmi za moške, mešane in ženske zборе. Cena posamezno 8 Din, kdor naroči več kot 10 izvodov, se mu računi izvod 6 Din. Dobi se v knjigarnah in pri Pevski zvezi v Ljubljani.

Kratko poročilo o glasbenem delovanju jeseniškega »Kat. del. društva«. Življenje v delavskih krajih je popolnoma različno od onega v krajih s kmetskim prebivalstvom. Delavcu, ko opravi svoj 8urni čas in svoja domača opravila, ostane še precej prostega časa, ki ga lahko porabi v svojo izobrazbo, bodisi za organizacijo, zlasti pa za glasbeno umetnost.

V »Kat. del. društvu« sta se godba in petje močno gojila, kar kaže naslednje poročilo:

Društvo se je ustanovilo l. 1900. Tedanji kaplan V. Rožnik je zbiral fante v društvu in polagoma izvežbal dober moški zbor. Da bi uredil dostojno cerkveno petje, vzame župnik Sinkovec v službo Jakoba Savinška, ki je dovršil orglarsko šolo v Celju. Začel je takoj z naraščanjem in kmalu v zvezi z društvenim moškim zborom ustvaril

močan mešani zbor, ki je nastopal ob raznih slavnostih in prireditvah. Pod vodstvom kaplana Zabreta je zbor v zvezi s tovarniško godbo priredil prvi samostojen koncert.

Za kaplana Kogoj se je v društvu osnovala godba na lok in na pihala. Prišlo je do tega tako-le: Tovarna je imela svojo godbo, katero je ustanovil in vodil Nikolaj Bernard. Večina teh godbenikov je bila organizirana v kat. društvu. Kogoj je zbral nekaj fantov, ki so imeli veselje do godbe, jim oskrbel instrumente in v zvezi z onimi društveniki, ki so sodelovali pri tovarniški godbi, ustvaril društveni orkester. Nekaj časa sta obstajali obe godbi in se deloma podpirali. Tovarniška godba se je ozirala na prireditve v društvu, društvo pa na one tovarniškega vodstva. Toda to je trajalo le nekaj časa. Tovarniška godba se je kmalu razšla in društveni člani so ustanovili lastno godbo, katere vodstvo je prevzel tedanji kaplan Kogoj. Moški in mešani zbor v zvezi z društveno godbo je tedaj vsako leto prirejal samostojne koncerte, ki so takrat zbujali splošno zanimanje.

Vojna je razmetala ljudi na vse strani. V društvenem domu so se nastanili vojaki. Mali stik s prejšnjim delovanjem je ohranil J. Repinc, ki je iz ljubezni do stvari med vojsko zbiral mlade fante, jih izučil v notah in igranju in tako sestavil novo godbo na pihala. Ko so po končani vojski prišli prejšnji godci domov, tedaj se je število pomnožilo tako, da šteje orkester 35 mož, godba na pihala okrog 50 mož, pevski zbor okrog 60 moči. Ker se je torej pomnožila godba na ta način z izkušenimi igralci, zato ni čudno, da slovi danes kot ena najboljših v Sloveniji.

Po vojni je glasbeno delo zopet oživel. Prirejali so se koncerti, kjer so se izvajale skladbe za petje:

a) Moški zbori: Adamič: Vasovalec; Aljaž: Na dan.

b) Mešani zbori: Adamič: V snegu, Na saneh, V gozdu; Aljaž: Opomin k veselju, Ujetega ptiča tožba; Premrl: Zdravica, razne narodne pesmi.

c) Skladbe za dva glasova s spremljevanjem klavirja: Volarič: Divja rožica; Dolinar: Na vrtu, Narodna; Gerbič: Pomlad, V noči.

č) Sopranski samospevi s klavirjem: Adamič: V zibelki; Prohazka: Večer; Sax: Mornar; Dev: Vzdihi, Tička; Pavčič: Uspavanka; Ipavec: Ciganka Marija.

d) Skladbe za petje in godbo: Schwab: Zlata kanglica; Foerster: Ave Maria iz opere »Gorenjski slavček«, Venec Vodnikovih; Dolinar: Zdrava Marija, Orli kraljevi. — Zraven je bilo zmeraj primerno število izbranih orkestralnih točk.

Opazati je, da med mlajšimi ni dobiti dobrih moških glasov; baje jih mori tovarna in pa kajenje. Nadalje se je pa v društvu vpeljalo toliko novih stvari (telovadba, športni klub, razne strok. organizacije), dramatične predstave (skoro vsako nedeljo v sezoni), da se za petje težko dobi primeren čas in tudi prostor v društvu.

Pomen Kat. del. društva za Jesenice je torej razviden. Kdor pomisli, da so to ustvarile delavske roke, ki si čez dan s kladivom v roki služijo svoj kruh, da izvršujejo to brezplačno leta in leta le v korist katoliški organizaciji, bo spoznal, da sta požrtvovalnost in inteligenca doma v preprostih delavskih vrstah, ne pa v ljudeh, ki toliko govore o demokraciji in o kulturi, pa se sramujejo občevati z delavstvom. **A. Dolinar.**

Za knjižnico Pevske zveze so darovali: St. Premrl 13 zvezkov skladb: Premrl (7), Premrl-Sattner (1), Dev (1), Polašek-Vedral (1), E. Ropasova (1), Brixy (1), Ries-Sitt (1); org. Mazovnik 3 zvezke: Rihar (2), Czerny (1); dr. Kimovec 7 zvezkov: Bajuk (1), Koporc (1), Miklošič-Sattner (1), Sattner (1), Pogačnik (1), Spindler (1), Glasbena Matica v Trstu (1).

NOVE SKLADBE

I. MIKLOŠIČ: Slovenska sv. maša za mešani zbor, priredil P. H. Sattner. Knezoškofijsko dovoljenje za natis z dne 18. oktobra 1921, št. 4014. Jugoslov. knjigarna v Ljubljani 1921. Kamenopis Jugoslov. tiskarne. — Cena: part. 8 Din, glasovi po 3 Din. — Kar moči preprosta skladba, ki so jo v polpretekli dobi moški zbori prav radi prepevali. Posamezni mašni deli so samostojno zloženi: vstop, slava, evangelij, vera, svet, po povzdigovanju, obhajilo, sklep, uvod tvori blagoslov. Kaj samosvojega maša nima, motivi so oplojeni z zamislivi nemških cerkvenih skladb prvih dveh generacij 19. stoletja. Vsled njene velike lahkote in dobre prireditve bodo naši zbori brez dvoma radi po njih segali.

VINKO VODOPIVEC: Skladbe za moški in mešani zbor zložil — —. Založil skladatelj. V Gorici 1921. Vse pesmi so namenjene pred vsem našim zborom po deželi, zato se hote izogibajo vseh trdot in odklanjajo vse, kar bi moglo pevcem delati težave. Pa v marsikateri pod skromnim odelom polje bogatejše življenje, neki romantičen čar zaveje iz te in one. Motivi se pogosto naslanjajo na narodno pesem, kar bo zборе še posebej vabilo. Sicer pa vse pove to, da je prvi natis skladb že razprodan. Zbori po Primorskem utegnejo postati najvažnejši gojivci slovenske pesmi.

FR. SAL. SPINDLER: Jezus, blagoslovi nas! Pesmi pri blagoslovu in pred pridigo namenjene ljudskemu petju v cerkvi. Zbral in priredil — —. Maribor 1922. Založilo kat. tisk. društvo, natisnila tiskarna Sv. Cirila. 20 starejših blagoslovnih pesmi je in 6 za k pridigi. Za ljudsko petje so vse porabne, dasi so nekateri napevi slabotnejši in ne kdovekaj vredni. Kakšen je resnično star, večina jih je pa iz »prosvetljenec« dobe, ki mestoma nosijo na sebi jasne znake prvočne instrumentalne zamisli. Prirejevatelj se je oziral na preprosto ljudsko večglasje in je zato imel težave pri harmonizaciji, ki jih ni mogel zabrisati.

GLASBENA MATICA V TRSTU: 15 zborovih pesmi. Izdaja Muzikalij za XII. društveno leto 1920/21. Viktor Šonc ima v zbirki sedmero preprosto pa zelo spretno in učinkovito, značajo pesmi odgovarjajoče harmoniziranih narodnih pesmi (za moški in mešani zbor); Vasilij Mirk 5 umetnih: »Majolčico«, »Svatbo na poljan« (meš. zbor), »Pomlad in Jutro« (moška zb.) in »Napitnico« za meš. zb. in klavir. Njegov stavek je zelo sočen, nežno pogosto milo zvočen; očitno teži pred vsem za gibko melodijo in jasnim zvokom, dasi moči tudi ne pogrešamo. — Al. Šonc ima majhen brečec mešan zbor: »Izkušnjavo« z baritoniskim solom, ki v vsem živi od narodne pesmi. Dr. Evg. Bunčev »Poslednje pismo« (mešani zbor s sopranskim solom) bo vsled svoje čustvene vsebine in spretnega, dokaj značilnega ne pretežkega glasbenega izraza nekoliko boljšim zborom zelo ugajala, poslušavcem pa v srce segala in jim duše genila. — E. Adamičeva, kanoničinski oblik se držeča »Kregata se baba in devojka« je polna humorja (vsebinski in še bolj glasbeno) tako da bodo moški zbori z njo poslušavcem vedno napravljali veliko veselja.

M. BAJUK: Slovenske narodne pesmi za tamburaški zbor in petje, zložil — —. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, 1921. Cena 10 Din. Sedem veselih, deloma manj znanih pesmi je zbranih v primeren šopek, pa se lahko tudi vsaka posamič igra. Novost je ta, da je pesmim podloženo tudi besedilo, tako da tamburaši ali drugi pevci tudi lahko zraven pojo, ali deloma igrajo, deloma igranje tudi s petjem spremljajo. Prireditev je lahka, pa mestoma prav zajemljiva. Tamburaši bodo navdušeni.

SREČKO KOPORC: Trije mešani zbori. Umetniška založba »Treh labodov«. Ljubljana 1921. To so skladbe, ki se jih bo malokateri zbor drznil lotiti. Pa naj bi si vsaj pevovodje skladbe omislili in jih pazljivo proučili, da vidijo, kam vodijo novejšje glasbene smeri in v kakih izbranih, rahlih odtenkih se javlja novejšje glasbeno čustvovanje, ki — se zdi — poizkuša vreči raz sebe vso materialnost in se na svoje vrsti mistični način izživeti v sami duševnosti. Posebno izrazita v tej smeri druga »Zimski večer«, precej tudi tretja, prva se zdi bolj zvočna študija.

RIHARD OREL: Slovenske narodne pesmi iz Benečije. Nabral in priredil — —. Izdala in založila Glasbena Matica v Ljubljani leta 1921. Poleg 64 četveroglasno urejenih pesmi vsebuje zbirka še 15 ritmično in zlasti deklamatorično zelo zajemljivih rezijanskih pesmi. Pesmi so deloma variante takih, ki so vsem Slovincem skupne, deloma so pristno italijanske, nekaj je izrazito koroških, nekaj pa je tudi lastnina beneških Slovencev. Seveda se kaže v njih poleg vpliva slovenske jako močan vpliv italijanske pesmi. — Harmonizacija je čisto preprosta, semtertje se je izgubila vanjo kaka neokretnost; ritem parkrat ni dobro pogojen (št. 9 ima n. pr. v $\frac{3}{4}$ takt, ne $\frac{3}{8}$); prav bi tudi bilo, če bi zvezo $\frac{3}{4} + \frac{3}{4}$ pisal kot $\frac{3}{2}$ takt, ko pa ga imamo. Zakaj bi ne izražali jasno s preprosto formulo, kar se s komplicirano napravi nejasno.

P. H. SATTNER: Dvanajst napevov za lavretanske litanije za ljudsko petje in orgle zložil — —. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1921. Vsi napevi so preprosti pa živahni vzorci za pete litanije, kakor jih pojo zlasti primorski in prekmurski Slovenci, kjer vsa cerkev poje vzklike in odpeve. Posebno živo učinkujejo spretno modulacije v dominantno. Cena 5 Din.

GLASBENA POROČILA

DR. ČERINOV SIMFONIČNI KONCERTI jako srečno izpolnjujejo občutno vrzel v našem glasbenem življenju. Prvi koncert letošnje sezone je priredil dne 10. nov. Glavna točka je bila Brucknerjeva 4. simfonija (romantična). Orkester je bil jako dober, topel. Druga važna točka je bil Mendelssohnov violinski koncert, ki ga je tehnično spretno igral g. Rieck. Veselimo se, da dr. Cerinu njegov poklic ni zamoril idealnega stremljenja, še bolj pa tega, da s svojo odločno voljo takorekoč prav iz težav svojega poklica ustvarja vsega priznavanja vredne umetniške vrednote.

P. H. SATTNERJEVO »ASSUMPTIO« je po duhu in telesu čili skladatelj za svojo 70 letnico izvajal s svojim pomnoženim zborom in dr. Čerinovim orkestrom v dnevih 20. in 21. novembra. Skladbo je vso predelal, jo popolnoma na novo instrumental, marsi-

kaj dodal, pa tudi skrajšal ali izpustil, tako da bi morali govoriti skoraj o novem delu, ki je brez vsega dvoma najboljšo P. Hugolinovo delo. Koncerta sta bila skrbno pripravljena, zbori so bili kar mogočni, orkester, kedar je spremljal, izvečine zelo zmeren, sočen in jasen. Med solisti se je posebno odlikovala ga. Lovšetovala s svojim ljubkim, čistim, zvonkim glasom in globokim pojmovanjem svoje vloge (pela je Marijo). P. Kamilo Kolb (bariton) je bil poslušavcem tudi zelo všeč, kritiki zaradi nekaterih trdot nekoliko manj. Lepo je pel tudi tenorist g. Pokorny. — P. Hugolin pa je s tem dokazal, da ni samo izvrsten komponist in cerkveni pevovodja, ampak tudi izboren koncertni vodja. Naj nas še pogosto razveseli in razvname s podobnimi cerkvenimi koncerti, saj občinstvo take koncerte izredno rado poseča in se pri njih tudi vzorno vede. K.

CERKVENI KONCERT NA VIČU je prostrano cerkev sv. Antona docela napolnil. Pokazal je, da ima viški zbor dobro zastopane posamezne glasove: živ sopran, voljan tenor, izdaten bas, obširen alt, ki so se v jasnih, preprostejših skladbah razmeroma najlepše uveljavljali; posebej omenjamo obe P. Hugolinovi: nežno, romantično »Svetonočno zvonjenje« in živega, v topla čustva odetega »Svetega Frančiška«, dalje Gallusovo: »Glejte, kako umira...« Z orkestrom je brezdvomno najbolje učinkoval Hallerjev vojaški zbor iz oratorija »Sv. Cecilije«, za njim Premrlov dehteči »Sanctus« iz njegove maše na čast sv. Jožefu. Lep je po instrumentaciji postal P. Hugolinov »Evharistični jetnik«, nekoliko drobno mozaično delo, ki pa ima počti vezane z zlatim orkestralnim cementom, pogosto ožarjenim z blestečim solncem, da se barve mehko, skoro sladko prelivajo. — Netočnosti, naše običajne, splošne pevske slabosti, v očigled razmeram lahko prezremo, saj vemo, da je zlasti z orkestrom težava, ker ni moči imeti toliko skupnih vaj, da bi se vsi sodelavci drug v drugega vživeli. Izmed solistov so domači pokazali veliko dobre volje; je pa seveda vedno tako, da pevec, ki je v zboru prav dober, kot solist sam sebe in svojega zborovskega dela ne more povsem dosegati. S posebnim veseljem smo poslušali gosp. Romanovskega. — Za orglami je sedel neumorni St. Premrl, ki je samostojno nastopil z Beckerjevim, iz Bachove šole izhajajočim, jako dobrim, Bacha pa in njegove žive, neugnanne moči seveda ne dosegajočim, »Preludijem«, dalje z Bossijevo skladbo »Redemption«, ki je zlasti v drugem delu vzbujala nenavadno napeto pozornost. K.

KONCERT »SLOGE« v Radovljici, dne 2. aprila 1922 v dvorani Ljudskega doma. Čestitam pred vsem g. župniku Faturju in g. županu Resmanu, ki sta glavna stebra društvenega življenja; potem pa dirigentu, radovljskemu organistu Avguštinu Fabjanu. Vse točke so proizvajali prav dobro, nekatere pa izvršno. Stari Fleišmanov: Triglav iz Mohorjeve pesmarice, se še vedno lepo sliši. Odmev zadnje vrstice: Gledal nad Triglavom neba obok, ki se je pel pianissimo za odrom, je napravil velik vtis. Dr. Schwablove skladbe so vse ljubke, in narodni ton veje v njih. Adamič je mojster in še vedno napreduje. Šaljivi pesmi: Vodopivčeva: »Žabja svadba« in dr. Kimovčeva: »Marko skače« se prilegata vmes: »Razlika mika«. Tudi Aljažev: »Na dan« so lepo peli. Opomnim pa, da jaz in Hubad vzameva pri Allegro hitrejši tempo, kar napravi večji efekt. Tudi Mozart je rad jemal hiter tempo, posebno pri orkestru. Ko je nekoč dirigiral tako urno, da so violinisti že škripali in komaj zmagovali, je rekel: »Dobro, pa prosim, še enkrat, pa še hitreje!«

Čudim se, da imajo v Radovljici tako dober godbeni odsek. Pihal in godal je bilo osem. Na eni strani je igral na pianino dirigent, na drugi strani pa je igral še v dopolnilo meni neznan gospod na harmonij. Vse to skupaj je napravilo vtis velikega orkestra. Pomagal je menda na goslih violinist iz Jesenic. — Glasba in društveno življenje napreduje na Gorenjskem, zlasti na Jesenicah in v Radovljici. Pa tudi na Dovjem smo priredili v Veliki noči dvakrat koncert z domačim pevskim zborom — 20 pevcev — s skladbami: Aljaž 4, Laharnar 2, Medved: »Nazaj v planinski raj. Precej truda in časa smo potrošili; pa lep uspeh in priznanje občinstva je naše najboljše plačilo. Aljaž.

VERŽEJ. I. koncert pevskega in tamburaškega zbora Bralnega društva Sv. Križ pri Ljutomeru se je vršil na Jožefovo, dne 19. marca 1922 v Slomškovi dvorani. Udeležba je bila obilna in občinstvo je bilo po mojem mnenju popolnoma zadovoljno z uspehom, kar je dokazalo z odobravanjem. Kdor namreč pozna to ljudstvo, si mora ustvariti sodbo: »To ljudstvo je po omiki in izobrazbi popolnoma trško, po duhu in vernosti pa popolnoma malovaško«. Koncert je uspel za podeželsko bralno društvo zelo dobro, od križevskega bralnega društva bi bil pa še več pričakoval z ozirom na to, kar je društvo pokazalo že ob drugih prilikah. Da se pa marsikaj opravičiti s tem, da je bil preobširen spored, predolgi odmori in to, da se med odmori je, pije in kadi. To je strup za pevce in koncerte. Kot rečem, je ta koncert zelo vzgojen in rodi gotovo več koristi za pevce in občinstvo, kot pa sama predstava. Zelim le, da bi se takih ljudskih koncertov še mnogo priredilo po naših društvih, ker prinašajo veliko koristi. Brez uspeha ni nikdar, in če bo kaj takih koncertov, kot je bil križevski, smo lahko veseli in ponosni. Vinko Lovšin.

KONCERT PEVSKEGA ODSEKA PRI DEVICI MARIJI V POLJU (pod Ljubljano) je poročevalca navdal z zadoščenjem. Zbor je še mlad, pa močan — okrog 30 pevcev ima — in se vdano oklepa svojega pevovodje g. Rupreta, ki je v marsikaki pesmi pokazal, da ima gorko srce za glasbeno lepoto. Ni še vse dovršeno — tudi Rima niso v enem dnevu sezidali — pa je že toliko dobrega, da bo s te podlage lahko vzrastle zbor, ki bo stal v prvih vrstah Pevske zveze. Vztrajen zbor in vesten pevovodja bosta mladostne slabosti spotoma odstranjala. Zbor je s častjo nastopil in poslušavec očitno razvnel. K.

RAZNE VESTI

Z GORIŠKE. Ustanovila se je pri nas tako potrebna »Prosvetna zveza«, v kateri bodo včlanjena vsa naša krščansko misleča kulturna društva. Dela je bilo pri nas veliko in delavcev tudi, pa je vsak delal na svojo pest; zato pa je najvažnejše, da je naše kulturno delo dobilo krepko vodstvo, ki ga tem gotoveje privede do cilja.

NOV LIST NA GORIŠKEM. Odrezani smo od našega kulturnega središča, pa smo primorski Slovenci takoj uvideli, da smo v vseh kulturnih zadevah navezani le sami na se. Zato smo se tudi takoj lotili dela in danes že lahko s ponosom gledamo na lepe uspehe. Imamo dva politična lista: dnevnik »Edinost« in tednik: »Goriško stražo«. Imamo leposloven list: »Mladiko«. Imamo ilustrovan list za mladino »Novi rod«. Imamo znanstven list: »Zbornik svečenikov sv. Pavla«.

»Goriška Matica« je izdala za leto 1921 tri knjige: a) Koledar za leto 1922; b) »Naši ljudje«, zvezek povesti iz peresa goriškega pisatelja dr. Alojzija Remca; c) »Gorske pravljice«, katere je spisal dr. Joža Lavrenčič, naš rojak. Vsaka knjiga je tiskana v 25.000 izvodih, torej pride letos med naše ljudstvo na Primorskem 75.000 dobrih knjig. France Bevč je izdal knjigi: »Enodejanke« in »Palčki in Malčki«. Damir Feigel je izdal svoje humoristične povestice. Vinko Vodopivec je izdal svoje skladbe itd.

Manjkal nam je pa list, ki bi bil posvečen edino našim kulturnim organizacijam. In tak list smo dobili. Goriška slovenska omladina je začela izdajati list-mesečnik na 24 straneh četverke, ki obsega društveni, gledališki, telovadni in športni vestnik, poročila o raznih prireditvah, njihova naznanila in ocene, nasvete društvom in druge organizatorične vesti. Izdaja tudi nove skladbe kot prilogo za pevska društva. Listu je ime »Prosveta«.

IZVIRNO BALETNO GLASBO komponira naš sotrudnik, skladatelj g. Marij Kogoj. Pa ne bo balet s historijo (pantomimo), ampak šlo bo samo za to, da plesavec na svoj način s plesom izrazi to, kar je skladatelj izrazil z glasbo.¹

ZVONOVI, KI SE NE UBIJEJO. Jeseniški livarski mojster Torkar je iznašel neko novo zlitino, iz katere je doslej vlival zvonce. Glas imajo prav tak, rajši bi rekel, da lepšega; bolj mehkega, dasi živega kot bronasti zvonci. Posebni važni lastnosti teh zvoncev sta sledeči: 1. Zvonca iz te nove zlitine ni mogoče ubiti. Če po bronastem udariš s kladivom, počni in ga kos odleti, če pa po tem udariš, se vda, tako da ga lahko polagoma stlačiš kot klobuk v roki, pa ne počni, še na robovih ne. Celo nazaj se da zopet poravnati. 2. Ta zlitina je lažja kot bron in cenejša, tako da bi zvonovi iz te zlitine bili za 25–30% cenejši kot bronasti. Če n. pr. bronast zvon stane 100.000 kron, bi stal iz te zlitine le dobrih 60.000 kron.

Če se ta zlitina tudi pri velikih zvonovih obnese, da bodo imeli enako lep glas kot bronasti, oziroma kot zdaj mali, dalje, če ne bodo prenehali, da bi se prehitro

¹ Dalcroze (Émile Jaques-Dalcroze) je s tako »ritmično gimnastiko«, kakor jo imenuje, dosegel čudovite uspehe pri svojih učencih. Imeli smo priliko, videti na Dunaju, kako so njegovi učenci z ritmičnimi gibi izražali, kar je glasba izražala na svoj način. Plesali so (seveda ne v parih, ampak vsak sam zase) skladbe najrazličnejše vsebine: vesele, žalostne, mirne, gibčne; veliko jih je Dalcroze kar sproti zlagal na klavirju (improviziral), pa je šlo vse, kot bi bilo že izdavnja pripravljeno, tako so se učenci vživeli s tako »plastično mimiko« (igro) izražati vsebino glasbe. Seveda so bili učenci tudi glasbeno sijajno izobraženi, kar so zopet na svoj način dokazali. Nepričakovan užitek smo imeli, ko so n. pr. po štirje učenci na tak način »plesali« Bachove fuge: vsak je po svojem glasu, čisto samostojno izvrševal svoj lahni, bežni tek; bilo je prekrasno. — Nekaj podobnega bo zahtevala tudi Kogojeva skladba. Ali bo dobil pri nas vsaj enega, ki bi bil zmožen take poglobitve, pri nas, ko večini ljudi, pa tudi takozvanih plesnih »umetnikov« umetni ples pomeni samo neokusno premétovanje nog in nezmislno stezanje, mahanje in kriljenje z rokami po zunanji in notranji praznini. (Primeri izvečine skrajno prazni, puhli, zanikarni balet v naši operi: ki je izvečine škoda vsake kronice, ki jo država zanj izda. Naj bi se ta proč vrženi denar obrnil rajši za konservatorij, kjer bo donášal drugačne obresti.)

obrabili, potem si bodo morale vse livarne pridobiti pravico za vlivanje takih zvonov, ker jih bodo ljudje povsod zahtevali.

»GLASBENA MATICA« je za svojo 50 letnico napravila pevsko potovanje po vseh večjih mestih Jugoslavije. Zbor je pod vodstvom ravnatelja Hubada povsod sijajno uspel s slovensko umetno in narodno pesmijo.

PEVSKO ŠOLO je spisal prof. Bajuk, pevovodja Pevske zveze. Šola je že v tisku in bo do jeseni dotiskana. Šola vsebuje v prvem delu obilico prav dobrih vaj, v drugem pa pravila k vajam. Našim odsekom bo izvrstno ustregla, saj so ravno zahteve naših odsekov po taki šoli v največji meri pospešile njeno izdajo. Založila jo bo Jugoslovanska knjigarna.

DR. SIROLA je predaval na konservatoriju o hrvatski glasbeni zgodovini.

M. HUBAD je prevzel intendantco slov. gledališča. Upamo, da bo ta izborni glasbeni pedagog, pevovodja in razboriti učitelj petja pred vsem poskrbel, da bo naša opera storila v glasbenem oziru to, kar bi že davno lahko bila.

MADAME BATTERFLY (gospa metuljček) je ime slavni Puccinijevi operi. Opera je Slovcem dobro znana, prav nič znano pa to, da glavna junakinja, ki je opera povzeta po njenem življenju, še živi. Japonka je, ime ji je Tamaki Miura (venec otokov), živi pa kot slovita pevka v Ameriki. Stara je že nad štirideset let in je danes na glasu, da je najboljša japonska pevka. Je tudi sicer zelo muzikalična, dobro igra na klavir. Danes stanuje v New Yorku, omožena je z nekim doktorjem. Rojena pa je bila v neki borni japonski ribiški koči — starši so bili ribiči.

Lansko leto poleti (menda v avgustu) je pela na Angleškem v Londonu naslovno vlogo svoje opere, torej igrala in pela samo sebe, ko je prišel obiskat Anglijo. Angleški dvor je poslal ponjo v Ameriko. Pri tej priliki je pela tudi še v drugi, pri nas neznani operi: Madame Chrysanthemum.

NOVI ZVONOVI — BRUŠENI ALI SAMO OSNAŽENI? Zvon, ki pride iz livarske jame, je ves umazan, črn; ilovica, v katero se vlije raztopljena zvonovina, se pri vlivanju sežge in zvonovo površino onesnaži. Treba je vso nesnago odstraniti že zaradi glasu, ker vsaka reč, ki se zvona drži, glasu škoduje. Pri nas je bila doslej navada, da so zvonarji zvon izpilili, da se je v solnce svetil skoraj kot zlato. Stari zvonarji pa, ki so lili najboljše zvonove, zvonov niso pilili, ampak samo osnažili z železnimi ščetkami. Tudi dandanes je to še najboljše; zlasti ker imajo nove priprave za čiščenje s peskom. Pri nas so tudi nekateri kraji dali nove zvonove samo očistiti, n. pr. Bled, Tunjice. Piljenje veliko stane (po 4 K od kilograma); zvonu po novejšem mnenju ne škoduje tako zelo, kot so prej mislili, ne koristi mu pa prav gotovo ne. Zato ne pustimo, da bi nam zvonove pilili. Saj so očiščeni tudi lepi, dasi se ne lesketajo. Za pogled par ur, ko pod zvonikom stoji, vendar ni treba plačevati visokih tisočakov in še zvonu s tem kolikor toliko škodovati.

GLASOVE NA ZVONOVE! Kake težave so včasih v kakem oddaljenem kraju, če je treba določiti zvonu glas. To določevanje je včasih težko že samo na sebi, ali vsaj neprijetno, če pa še nikogar ni, ki bi to znal, je treba od daleč koga dobiti, da pride za nekaj minut in zvonu določi glas, da se mu morejo primerni tovariši oskrbeti. — Vsem tem težavam se kaj lahko izognemo, če zvonarji vselej sproti na vsak zvon udarijo zvonov glas, preden ga izroče dotični cerkveni občini. Ljubljanski zvonarni sem to pred par meseci osebno nasvetoval in — mislim, da to že izvršuje, jeseniški in mariborski naj pa svet tu velja. — Še to bi bilo prav, če bi se označil razloček med normalno in resnično zvonovo višino; zakaj malokateri zvon ima prav točno normalno višino (če vzamemo mednarodno določeni mali a s 435 enojnimi treslaji za podlago). Tako bi vsakdo lahko na zvonu bral, kakšen ton ima, n. pr.: $c + \frac{1}{8}$, to se pravi c, ki ima za eno osminko tona previsok glas, ali $c - \frac{1}{16}$, t. j. c, ki ima za eno šestnajstinko nižji glas, kot je normalna višina. Na ta način bi bile pri naročanju novih zvonov vse zvonarsko glasbene težkoče v naprej odstranjene.

ZVONOVI — OKRAŠENI ALI NE? Novi zvonovi za ljubljansko stolnico ne bodo imeli razen kronogramov nikakih okraskov; tako je soglasno sklenila komisija zvonarskih strokovnjakov. Zakaj? Zato, ker zvon tem lepše poje, čim bolj ravno in gladko površino ima. Okraski pa prav to enakomernost zvonove površine kaze in zato lepoto glasu kolikor toliko ovirajo. Res je sicer, da so zvonovi z množico okraskov prav dobro peli, pa bi bili brez okraskov brez dvoma še lepše. Saj pa tudi okraski niso potrebni, kdo jih kdaj gleda razen tičev, ki nanje sedajo ali v zvonikih gnezdiijo?

ZA DOBRO VOLJO

TA ZNA SVIRATI. Pri naboru vprašajo novinca, ali zna kaj svirati. Samo-zavestno jim odgovori: »Seveda znam, pa še kako! Ze od 12. leta naprej služim pri župniku in imel sem to srečo, da sem vsako nedeljo pritiskal meh. Brez mene ni mogel niti učitelj orglati, niti niso mogli pevci peti!«

MOČ PESMI. Nemški pesnik Klopstock je rekel Rougetu de Lisleu, ki je zložil čudovito užigajočo francosko republikansko himno »marsejezo« (Marseillaise):

»Vi ste strahotno nevaren človek. Več kot petdeset tisoč junaških Nemcev ste pobili.« (Marsejezo je zložil v noči 25.—26. aprila 1792.)

DUHOVE KLIČE. Stari učitelj in organist v C. — je že davno strohnel — se je ukvarjal tiste prve čase, ko se je začinjala fotografija, s prirejanjem fotografskih plošč in je venomer tičal v temni kleti, ki ji je vsa okna natanko zadelal. Med ljudmi se je širila govorica, da duhove kliče. Pa nekoč pride mimo stari graščak z M. vidi organista, ki je slonel na oknu in ga vpraša: »Slišal sem, da znate duhove klica i, ali je res?« »Seveda jih znam, premilostni gospod,« je odvrnil »samo priti nočejo.«

Slovensko pevsko društvo »Lira« v Clevelandu v Ameriki,
ki praznuje letos desetletnico obstoja.

LISTNICA UPRAVE

Naročnike, ki so nam poslali po 40 kron naročnine, kakor smo jo lansko leto določili, prosimo, da nam blagovolijo doplačati še 20 kron. To, kar smo lansko leto računali, da bo zadostovalo za ves list, danes niti za prilogo ni dovolj. Sploh prosimo vse naročnike, naj naročnino čimprej poravnajo, uprava mora vsako številko sproti plačevati, zato lahko pridemo v zadrego, ako naročniki odlašajo.

LISTNICA UREDNIŠTVA

O okrožnih prireditvah 9. oz. 16. jul. t. l. naj nam vsako okrožje čimprej pošlje za list kratko poročilo: kateri zbori so nastopilj, katere pesmi so peli, kaka je bila udeležba ljudstva in še druge važne podatke, saj utegnejo naše prireditve postati pomembne za našo glasbeno zgodovino.

In sploh si uredništvo želi več kratkih dopisov o gibanju in delu naših zborov in okrožij; želi nasvetov, želja, prispevkov, člankov, drobiža, smešnic. Če v kakdo sporoči, kar ve in izve, bo naš list na vso moč zajemljiv.

Uredništvo: Pred škofijo 3/II.

Odgovorni urednik: dr. Fr. Kimovec.